

TŘETÍ ODBOJ V REGIONECH

Protistátní skupina „Jan Žemla a spol.“ – odboj, nebo provokace?

Univerzita Pardubice, Studentská 95, Pardubice 2, posluchárna EB-E2

25. března 2024 v 16 hod.

Tisková zpráva ze dne 20. 3. 2024, Ústav pro studium totalitních režimů

Dvě velké mezinárodní konference, semináře, výstavy, v neposlední řadě publikační činnost. Tak by se v kostce dala shrnout programová nabídka, kterou připravil Ústav pro studium totalitních režimů (ÚSTR) na rok 2024. Jednou z priorit je prezentace konkrétních témat přímo ve vybraných městech České republiky. První podvečer z nového cyklu seminářů s názvem *Třetí odboj v regionech* se uskuteční v pondělí 25. 3. 2024 v prostorách Univerzity Pardubice. V rámci úvodního setkání představí historikové Martin Tichý a Luboš Kokeš z Ústavu pro studium totalitních režimů genezi vzniku a souvislosti spojené s činností „protistátní“ skupiny Jana Žemly.

Posláním Ústavu pro studium totalitních režimů je vedle řady dalších aktivit také připomínat minulost tak, aby budoucí generace mohly mít stále na paměti, co znamená „totalita“ v plné šíři všech důsledků. Ústav se tedy vedle rozsáhlé publikační činnosti zaměřuje na organizování besed, kulatých stolů, setkávání (nejen) s mladými lidmi, a to jak v hlavním městě, tak v celé České republice. Historici, sdružení okolo Skupiny zkoumání protikomunistického odboje a odporu, ve spolupráci s Oddělením agendy zákona o třetím odboji (ÚSTR) připravili cyklus debat, v němž se zaměří na vybrané aspekty současných dějin, a to v kontextu protikomunistického odboje. První setkání se uskuteční v Pardubicích, které byly již za druhé světové války spojené s rozsáhlými protinacistickými aktivitami a popravami odbojářů. Po komunistickém státním převratu v únoru 1948 se město s „rozsáhlou reakční základnou“ stalo terčem činnosti Státní bezpečnosti, jejíž aktivity vyvrcholily v „monstrprocesu“ proti skupině osob označované komunistickou tajnou policií jako „Jan Žemla a spol.“ či „Ilegální organizace Jiří Kuzma“.

„Na přelomu 40. a 50. let 20. století se Československem prohnala vlna politických procesů. Jejich prostřednictvím vládnoucí režim nemilosrdně likvidoval jakékoliv pokusy o protikomunistický odboj, současně však Státní bezpečnost v řadě případů činnost jednotlivců či celých skupin sama provokovala, aby následně potenciální odpůrce s velkou pompou zlikvidovala,“ vysvětluje historik Luboš Kokeš.

Právě na Pardubicku vyvrcholila činnost StB v souvislosti s vraždou Lubomíra Josefa Krátkého (19), syna komunistického prominenta, v lednu 1949 zatčením rozsáhlé skupiny osob. Státní soud následně vynesl jeden trest smrti pro Jana Žemlu (v nepřítomnosti). Další obviněné odsoudil k odnětí svobody v souhrnné výši 268 let.

Přednáška a následná beseda vedená historiky ÚSTR Martinem Tichým a Lubošem Kokešem klade otázky a současně hledá odpovědi na to, zda se v případě skupiny „Jan Žemla a spol.“ jednalo o protikomunistický odboj, nebo o provokaci StB, či zdali je vůbec možné se po pětasedmdesáti letech dobrat jednoznačných závěrů. Akce je určena pro širokou veřejnost a vstupné je zdarma.

Jedná se o pilotní večer z připravovaného cyklu debat o třetím odboji, jehož záměrem je postupně navštěvovat česká města a představit protikomunistickou činnost přímo v oblastech, kde se odehrávala. Další chystané podvečery jsou ve stadiu příprav, o jejich tématu, místě a času konání Vás budeme včas informovat.

Sledujte nás dále na sociálních sítích:

 [Facebook](#)

 [Instagram](#)

 [X \(Twitter\)](#)

 [YouTube](#)

ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ (ÚSTR) je organizační složkou státu, do jehož činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona. (Činnost a poslání ÚSTR jsou ukotveny Zákonem o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek 181/2007 Sb. ze dne 8. 6. 2007). Definuje se jako paměťová instituce zkoumající dobu nacistické okupace 1939–45 a dobu komunistické nadvlády 1948–1989. Poskytuje veřejnosti výsledky své činnosti, zejména zveřejňuje informace o době nesvobody, o období komunistické totalitní moci, o činech a osudech jednotlivců, vydává a šíří publikace, pořádá výstavy, semináře, odborné konference a diskuse. Spolupracuje s vědeckými, kulturními, vzdělávacími a dalšími institucemi za účelem výměny informací a zkušeností v odborných otázkách, stejně tak se zahraničními institucemi a osobami, které mají obdobné zaměření.

Podřízenou organizací ÚSTR je **Archiv bezpečnostních složek (ABS)**, který spravuje veškeré písemnosti všech bezpečnostních složek z doby nacismu i komunismu, tedy nejenom Státní bezpečnosti, ale i Veřejné bezpečnosti, civilní a vojenské rozvědky.

Ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů je od 1. 5. 2022 Ladislav Kudrna.

www.ustrcr.cz

KONTAKT PRO NOVINÁŘE:

Ústav pro studium totalitních režimů:

Petra Jungwirthová, tisková mluvčí, +420 770 172 146, press@ustrcr.cz